

ÇOCUK EĞİTİMİNDE SPOR OLGUSUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Dr. Yılmaz ÇOBANOĞLU

D.E.Ü. Buca Eğitim Fak.
Beden Eğitim Spor Bölümü MANİSA

Eğitimin bütünlüğü içinde sporun yerini yadsımıyoruz. Son yıllarda Beden Eğitimi kavramı içinde spor ayrı bir alan olarak karşımıza çıksa bile, Beden Eğitim formu içinde ele alınmak durumundadır.

P.O. Astrand'ın dediği gibi "İnsan organizması hareket için yaratılmıştır. Düzeni ona göre kurulmuştur."

"Uygarlık ilerledikçe oluşturulan makineler ve vasıtalar insanları biraz daha hareketsizliğe yönlendirmekte ve bunun sonucu olarak da bir takım hastalıklara neden olmaktadır. Burada bilmemiz gereken husus, hareketin organizmanın normal fonksiyonlarının devam ettirilmesinde ve sağlıklı olmasında önemli işlevleri olduğudur."

"Spor, gelişmekte olan çocuklar için sadece organik sağlık ve gelişmek için değil, iyi bir şahsiyetin gelişmesi, mental sağlığı için de gereklidir."

Bugün sporun bir eğitim aracı olarak (zihin, akıl) çocuğun her yönden gelişmesinde büyük rol oynadığı bilinmektedir. Sportif oyunlara bir ekip üyesi olarak katılma; çocukta yardımlaşma, beraber çalışma, diğer ekip elemanlarına ve oyun düzenine saygılı olma gibi duygularını geliştirir. Sosyal ilişki ve bağların kuvvetlendiği spor olgusuna daha önceki uygarlıklar nasıl bir görüşle bakmış ve neler yapmışlar, önce bu konuya kısaca göz atalım.

İlkçağ uygarlıklarının Beden Eğitimi etkinliği, daha geniş anlamda vücut kültürü faaliyetleri; çağlarının belirli niteliği olan savaşla yakından ilgilidir. "Varolma veya başka uygarlıklar üzerinde egemenlik kurma zorunluluğu, ancak güçlü, sağlam ve cesur vatandaşlarca kazanacağını deneyen bu uygarlıklar, eğitim çalışmalarını tümü ile bu amaca yöneltmişlerdir."

İlkçağ uygarlıklarından Mısır'da bugün bizim eğitimsel oyunlar içinde bedensel aktivite olarak kullandığımız grup halinde el çekme yarışının çocuklara uygulandığı görülür. "Senin kolun onunkinden daha güçlü, gevşetme" "Benimkiler seninkinden daha güçlüdür, arkadaş" denilerek çocuklar teşvik edilmiştir.

Yahudiler'de babaların çocuklarına öğretmek zorunda oldukları üç esaslı işten biri yüzme olarak karşımıza çıkıyor. Yüzme o kadar yaygınlaşıyor ki Dini Bayram günlerinde yasaklanması yoluna gidiliyor.

İranlılar da ise eğitim ailenin kontrolü altında yapılıyor. Ve çocukların 7 yaşından itibaren Devlete ait olmaları nedeniyle Beden Eğitimi büyük ilgi görüyor. Çocuklar, askerlik hizmet yaşının sonuna kadar Devletin emrinde kalıyorlar. 15 yaşına kadar askerliğe hazırlık devresinden geçiyorlar.

Çin'de ise Kong-Fu (Çin boks) vücut kültürü faaliyetine damgasını vuruyor. Çin'de Din adamlarının elinde uygulanan dolaşım sistemini geliştiren hareketler ve danslar, hijyenik olan cimnastiğin esasını teşkil ediyor ve çocuklar bu eğitimden geçiriliyorlar.

Çocuklar daha doğdukları zaman Ok-yayla donatılırlar ve olgunlaştıkları yaşlarda ayrıca onlara idman yaptırılırdı. Aynı zamanda çocuklar 10 yaşına kadar yüzmeyi, 15 yaşlarında da dalmayı öğreniyorlardı.

Hint uygarlığında ise bilhassa dans öğrenimi, dini nitelik taşısa bile, formel eğitim içinde küçük yaşlarda başlatılıyor.

Batı uygarlığının bugün hayranlıkla bahsettiği İlkçağ Yunan Uygarlığında; vücut kültürü faaliyetlerinin temelinde, ruhla birlikte vücudun da eğitilmesi fik-

ri yatmaktadır.

Cimnastik, (Bütün vücut kültürü faaliyetlerini kapsamaktadır.) Yunanlılarda vücuda güzellik ve güç kazandırmak üzere yerine getirilmesi gereken ahlaki bir ödev olarak ele alınmıştır.

Cumhuriyet adlı diyalogunda Sokrat diyor ki; "Çocuklarımızın kötü görüntüler arasında büyümeleri bizi korkutması gerekmez mi? Bu, sağlığa zararlı otlakta hergün küçük dozlarla alınan ve özümlenen bir sürü zehirli ot gibidir. Bunlar farkına varılmaksızın kalbin derinliğinde dermansız zehir haline gelir."

Atina'lılarda erkek çocuklar Palestralarda devletin resmi öğretmenlerinin gözetimi altında planlı, güç ve yeteneklerine uygun vücut eğitimine tabi tutulurlar.

Isparta'da ise çocuk doğumundan itibaren Devlete aittir. Sitenin yaşlılarından kurulan bir komite; doğan çocuğun bu zorlu eğitime dayanacak kadar güçlü olup olmadığına karar verir. Yedi yaşına kadar anasının elinde beden ve moral yönünden gereği kadar sertleştirilen çocuk bir süre sonra kampa alınır. Burada en küçük ayrıntılarına kadar düşünülmüş ve düzenlenmiş sert disiplinli bir eğitime tabi tutulur.

Ayrıca çocuklara 5 yaşından itibaren flüt ve lir eşliğinde ritmik cimnastik ve dans öğretilir. Isparta'lılar aynı zamanda kız çocuklarının da eğitimine yönelmişler, güçlü bir nesle sahip olmanın ilk şartının iyi yetişmiş analar olduğunu bilerek vücut eğitimlerini mecburi hale sokmuşlardır.

Yunanlılar, Gymnasion adı verilen her türlü eğitimin yapılabildiği tesisleri kurmuşlar hem vücut hem de fikir eğitimine ne denli önem verdiklerini bu kurumlarla göstermişlerdir.

Romalılarda gençlik eğitiminin belirli niteliği, savaşçı bir topluma yaraşan gençler yetiştirmek olmuştur. Romalılarda da toplum ve kamu sağlığına gösterilen cömert ilginin somut kanıtı olarak Thermae adı verilen hamamlar ve spor tesisleri kurulmuştur.

Kısaca değindiğimiz ilkçağ uygarlıklarının çocuklarına uyguladıkları bu Beden Eğitimi ve Spor faaliyetlerinin görkemliliği ve yararlarının daha geniş boyutları ile ele almak, ayrı bir inceleme konusudur.

Günümüzde Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi konusunda devletin vermesi gereken önem, her boyutu ile karşımıza çıkmaktadır. Şu gerçeği tekrarlamakta yarar görmekteyiz. Gelecek nesillerin sağlıklı, başarılı ve her bakımdan güçlü olmaları, onlara verilecek iyi bir eğitimle olasıdır. Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi, bunun gerçekleştirilmesi için önemli bir araç olacaktır.

Yapılan araştırmalar Uluslararası düzeyde başarıya ulaşabilecek sporcuların aşağıdaki nitelikleri taşıdıkları takdirde var olabileceklerini göstermektedir.

1- Yaptığı spor çeşidi için özellikle elverişli olmak,

- 2- O spor dalı için eksiksiz bir fiziğe sahip olmak,
- 3- Belli bir psikolojik ve moral özelliği taşımak,
- 4- Spora mümkün olan en küçük yaşta başlamak,
- 5- Yaptığı sporun teknik ve taktiğine iyice sahip olmak,
- 6- uzun yıllar müsabaka deneyimi olmak,
- 7- Uzun yıllar sistemli planlı ve yılmadan hazırlıklarını eksiksiz olarak yapmak,
- 8- Özellikle bireysel sportlarda haftada sayıca çok, yani daha sık çalışma-antrenman yapmak.

Bu özellikleri gözönünde bulundurarak yetenekli sporcu seçiminde gerekli kriteri şöyle sıralayabiliriz.

- 1- Spora başlama yaşı,
- 2- Boy, ağırlık ve eklem yapısı,
- 3- Motorsal özellikler,
- 4- Sportif uğraşlar,
- 5- İlgisi, ailenin konuya eğilmesi, Motivasyon (Ödüllendirme-özendirme)
- 6- Gereken ortamın yaratılması,
- 7- Kişinin "Sporcunun sinir sistemi, Salgı sistemi, Solunum sistemi, Düşünme sistemi (özellikle zeka) çok önemli rol oynamaktadır.

Beden eğitimi ve Sportif faaliyetlerin özürü çocuklar içinde önemli bir uğraş olduğu, kişilik gelişmesinde, topluma uyum sağlamada önemli bir araç olduğunu gözardı etmemek gerekir.

Beden Eğitimi ve spora verilecek önem, gelecek nesillerin sağlam, sağlıklı, güvenli, ahlaki yetişmeleri için önemli bir yatırımdır. Amaç bu yatırımın ilkçağlarda olduğu gibi küçük yaşta da başlamasıdır. Bu arada eğitimciler de çok iyi şekilde ve her türlü bilgi ile donatılmalı, okullarımız ile şehirlerimiz, en iyi tesis, araç, gereçlere sahip olmalı ve bu konuda bilgili kişilerce yönetilmelidir.

Ülkemizin geleceği bizce Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi olayına ilkökulda başlamak ve inanca devam ettirmekten geçmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 1- Akgün Necati Spor Sosyolojisi E.Ü. BESYO yayınları, izmir 1982.
- 2- Alpman, Cemal, Eğitim Bütünlüğü için de Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi, İstanbul 1972
- 3- Çolakoğlu Hüseyin Çocuk ve Spor MEGSE, Beden Terbiyesi Genel Müd. Millî Eğitim Basımevi, Ankara 1986.
- 4- Yıldız Doğan, Türk Spor Tarihi Eki. Milli Baası, İstanbul 1974